

## บทที่ 1

### บทนำ

#### ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมในปัจจุบันมีความสลับซับซ้อนมากขึ้นประกอบกับการเพิ่มของจำนวนประชากร รวมถึงการขยายตัวทางเศรษฐกิจและสังคม ก่อให้เกิดอาชีพใหม่ๆ ขึ้นอีกเป็นจำนวนมาก ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะจะทำให้เข้าใจสภาพงานที่แท้จริงช่วยในการวางแผน และตัดสินใจ นำไปสู่การเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพรวมทั้งเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศทั้งยังช่วยให้ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จในการทำงานจนมีความมั่นคงในอาชีพได้ในที่สุด แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ได้กำหนดนโยบายพัฒนาการศึกษา โดยให้มีการปฏิรูประบบ การเรียนการสอน เพื่อให้เอื้อต่อการพัฒนาขีดความสามารถและทักษะพื้นฐานที่ดีและเข้มแข็ง พอที่จะออกไปประกอบอาชีพ หรือศึกษาต่อในระดับการศึกษาที่สูงขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ, 2540, หน้า 57) และหลักการของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2533, หน้า 1) การศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถความถนัดและความสนใจของตนเองเป็น พื้นฐานสำหรับการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อ สนองความต้องการของท้องถิ่น และประเทศ ชาติ การแนะแนวอาชีพ เป็นกระบวนการช่วยพัฒนาคนให้มีประสพการณ์ และมีทักษะในการ ศึกษาตนเองในด้านความสามารถ ความถนัด ความสนใจ บุคลิกภาพ และรู้จักโลกของอาชีพที่เป็น ปัจจุบัน เพื่อจะได้นำข้อมูลเหล่านี้มาใช้เป็นแนวทางในการเลือกและวางแผนสู่อาชีพ ตลอดจน พัฒนาตนเองเข้าสู่อาชีพที่พึงประสงค์ในอนาคตได้ (สมร ทองดี, 2534, หน้า 659) เพื่อให้ นักเรียนรู้จักใช้ความคิดและเหตุผลให้ดียิ่งขึ้นว่า คนควรประกอบอาชีพอะไร ในอนาคต หรือ เรียนต่อในแผนการเรียนใดในอนาคต ควรให้เด็กได้มีโอกาสเรียนรู้เกี่ยวกับความต้องการ ความสามารถ และทักษะของเขา ถ้าเขามีโอกาสได้เข้าใจ ตนเองมากขึ้น เขาจะเริ่มมองเห็น ทางเลือกที่เหมาะสมกับตนเองมากขึ้น นอกจากนี้ สตีเวน (Stevens, 1986 cited in Holland, 1994, p. 46) ได้กล่าวไว้ว่าการให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับการเลือกอาชีพนั้น จะช่วยให้เด็กสามารถ วางแผนแสวงหาอาชีพต่าง ๆ ในอนาคตได้เหมาะสมกับตนเองมากขึ้น

จากสภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้การให้บริการสารสนเทศด้านอาชีพในโรงเรียนด้วยวิธีการสอนในชั่วโมงแนะแนว การจัดป้ายนิเทศ การทำจุลสารแผ่นพับและการจัดงานวันอาชีพไม่สามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียนได้อย่างเพียงพอและทันกับการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากจัดได้ไม่สม่ำเสมอ มีรูปแบบที่ไม่ดึงดูดความสนใจจากนักเรียนเท่าที่ควร ทั้งที่การให้ข้อเสนอแนะจะช่วยให้ผู้ที่ได้รับข่าวสารที่เป็นประโยชน์ แล้วเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเพื่อไปสู่สิ่งที่ดีในชีวิต โดยนำข้อมูลที่ได้รับไปใช้ในการตัดสินใจเลือกวิถีชีวิตให้เหมาะสมกับตนเองมากที่สุด โดยเฉพาะในช่วงวัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการได้รับข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองทั้งในด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัว และสังคม จึงจำเป็นที่จะต้องทราบข้อมูลต่าง ๆ แล้วนำข้อมูลเหล่านั้นมาพิจารณาและเกิดความเข้าใจในตนเอง ตลอดจนสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม ทำให้บุคคลยอมรับและเข้าใจตนเอง เกิดความสำนึกในการตัดสินใจ เพื่อแสดงให้เห็นว่าบุคคลทั้งหลายมีศักดิ์ศรีและคุณค่าในตัวเอง และเพื่อส่งเสริมทัศนคติและนิสัยที่จะช่วยในการตัดสินใจและการปรับตัวซึ่งสอดคล้องกับ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2533, หน้า 21) ที่ว่า การจัดบริการสนเทศมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ นักเรียนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจในด้านการศึกษาเล่าเรียนการวางแผนและการเลือกอาชีพให้เป็นไปตามเป้าหมายอุดมการณ์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ที่เน้นให้มีการสร้างอาชีพ เพิ่มรายได้ ยกระดับคุณภาพชีวิต ตลอดจนการวางแผนให้สมควรกับวัยสามารถปรับตัวได้เหมาะสม

ปัจจุบันเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทต่อการเรียนการสอนมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สัมฤทธิ์ผลตามอุดมการณ์ตามที่วางไว้ การนำคอมพิวเตอร์ซึ่งเป็นสื่อที่ทันสมัย ใช้สะดวก สามารถปรับเปลี่ยนข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและมีการนำเสนอในรูปแบบที่น่าสนใจมาใช้จึงน่าจะเป็นวิธีการที่เหมาะสมกับสังคมในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ (information technology : IT) เช่นปัจจุบันเพราะจะช่วยให้ นักเรียนได้สำรวจ และมีโอกาสค้นพบอาชีพที่น่าสนใจและเหมาะสมกับตนเองได้ในเวลาอันสั้น นำไปสู่การวางแผนในการประกอบอาชีพได้อย่างสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงความต้องการของตลาดแรงงานด้วย นอกจากนี้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (computer-assisted instruction) เป็นสื่อการเรียนรู้ยุคใหม่ที่มีประสิทธิภาพมากและยังมีข้อได้เปรียบเหนือสื่ออื่น ๆ ด้วยกันหลายประการ รวมทั้งได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายมากขึ้นในแวดวงของครู อาจารย์ และนักการศึกษาในปัจจุบัน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาที่จะศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการให้บริการสารสนเทศด้านอาชีพ โดยคอมพิวเตอร์ เพื่อพัฒนาความสอดคล้องในการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้น

## มัธยมศึกษาปีที่ 2

### ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

ศึกษาผลของการให้บริการสนเทศด้านอาชีพ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ที่มีต่อ  
ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพของนักเรียน

### สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาการทดลอง
2. นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการให้บริการสนเทศด้านอาชีพโดยคอมพิวเตอร์ และ  
กลุ่มควบคุม เลือกอาชีพได้สอดคล้องกับคุณลักษณะของตนเองหลังการทดลองแตกต่างกัน
3. นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการให้บริการสนเทศด้านอาชีพโดยคอมพิวเตอร์ และ  
กลุ่มควบคุม เลือกอาชีพได้สอดคล้องกับคุณลักษณะของตนเองในระยะติดตามผลแตกต่างกัน
4. นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการให้บริการสนเทศด้านอาชีพโดยคอมพิวเตอร์  
เลือกอาชีพได้สอดคล้องกับคุณลักษณะของตนเองในระยะก่อนการทดลองและหลังการทดลอง  
แตกต่างกัน
5. นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการให้บริการสนเทศด้านอาชีพโดยคอมพิวเตอร์  
เลือกอาชีพได้สอดคล้องกับคุณลักษณะของตนเองในระยะก่อนการทดลองกับระยะติดตามผล  
แตกต่างกัน
6. นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการให้บริการสนเทศด้านอาชีพโดยคอมพิวเตอร์  
เลือกอาชีพได้สอดคล้องกับคุณลักษณะของตนเองในระยะติดตามผลกับระยะหลังการทดลอง  
ไม่แตกต่างกัน

### ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้จะเป็นแนวทางแก่ครูผู้สอน ครูแนะแนวและบุคคล  
ที่เกี่ยวข้อง ในการช่วยให้นักเรียนได้สำรวจและค้นพบอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง และตัดสินใจ  
เลือกได้ด้วยตนเอง

## ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านสวน (จันทนุสรณ์) ปีการศึกษา 2544 โดยเลือกนักเรียนที่มีคะแนนความสอดคล้องในการเลือกอาชีพต่ำกว่า 29 คะแนน จำนวน 12 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) แบ่งออกเป็น กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 6 คน

### 2. ตัวแปรที่ศึกษา

#### 2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

2.1.1 วิธีการสร้างความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ

2.1.2 ช่วงเวลาการวัดความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ แบ่งออกเป็น 3 ช่วง

ได้แก่

2.1.2.1 ระยะเวลา ก่อนการทดลอง

2.1.2.2 ระยะเวลา หลังการทดลอง

2.1.2.3 ระยะติดตามผล

#### 2.2 ตัวแปรตาม คือ ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ

## นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โปรแกรมการให้บริการสนเทศด้านอาชีพ โดยคอมพิวเตอร์ หมายถึง การให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับอาชีพ ลักษณะทั่วไปของอาชีพต่าง ๆ ความสำคัญของอาชีพ คุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพ รายได้ แนวโน้มและความต้องการของตลาดแรงงาน ความก้าวหน้าในอาชีพ และแนวทางการศึกษาต่อเพื่อประกอบอาชีพต่าง ๆ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งนำเสนอข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปออโต้แวร์ (authorware) ซึ่งเป็นโปรแกรมที่ใช้กับระบบ มัลติมีเดีย (multi media) สามารถเลือก สี และขนาดของตัวอักษร รวมทั้งสร้างภาพให้มีการเคลื่อนไหวได้ และสามารถกำหนดให้จอภาพแสดงหรือลบส่วนต่าง ๆ ในแต่ละเฟรม (frame) ได้ตามต้องการ

2. ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ หมายถึง การที่นักเรียนสามารถเลือกอาชีพใดอาชีพหนึ่งให้สอดคล้องกับความสนใจ และบุคลิกภาพของตนเอง โดยใช้เกณฑ์การตัดสินใจตามดัชนีความสอดคล้องในการเลือกอาชีพของไอซาน